

FÖRSVARETS

FORUM

nr 2 • mars 2011

Försvarets personaltidning

**Specialist på
stridsfordon**

LÄNK 16 I LUFTEN • HELIKOPTER 10B PÅ PLATS • VÄLKOMNAR TILL VÅR VERKLIGHET

INNEHÅLL

Från Djerba till Kairo	5
Fokus / Helikoptrar till Afghanistan	6 - 7
Jobbet / Specialist i Skövde	8 - 9
Flygövning i Vidsel	10-11
Uppdraget / Självhjälp i Uganda.....	12 - 13
På djupet / Om det värsta skulle hända....	14 - 15
Rekrytering på flera sätt.....	16 - 17
Sociala medier och krigsspel.....	19

FÖRSTASIDAN

Utvecklingsofficer på jobbet.

FOTO: JOHAN LUNDAHL/
COMBAT CAMERA

REDAKTIONEN

Försvarsmaktens personaltidning finns även i digital form på www.forsvarsmakten.se och e-mail.

kontakt: ff-red@mil.se.

telefon: 08-788 88 88 (InfoS, Mediecentret)

ansvarig utgivare

ERIK LAGERSTEN, informationsdirektör

redaktör detta nummer

LENA PARKVALL

Försvarsmaktens informationsstab

formgivare

INGELA BERGSTRÖM, EVA KENT

FMLOG, APSA, Grafiska ateljén, Stockholm

Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245

Nästa manustopp: 5 april 2011

Beräknad utgivningsdag: 29 april 2011

◆ Läs mer på www.forsvarsmakten.se

◆ Läs mer på intranätet e-mail

Tryckt hos ett klimatneutralt företag Edita Västra Aros AB 2010

Stora beslut framför dörren

Försvarsmakten syns och hörs mycket i medierna i skrivande stund. En del har varit sant, annat överdrivet eller direkt felaktigt. Jag tänker inte stillatigande tillåta att anhöriga och anställda drabbas av tragiska spekulationer utan att säga ifrån.

Det har jag gjort och kommer så att göra även i framtiden. I Försvarsmakten berättar vi vad vi vet. Det är det minsta vi kan göra för de kamrater som betalat det yttersta priset för freden. De stupades uppoffring – det yttersta priset – får vi aldrig glömma.

Samtidigt står många stora beslut framför dörren. Flera äldre materielsystem måste antingen moderniseras eller ersättas med nya om vi ska behålla vår förmåga. Det är avgörande frågor för utformningen av Försvarsmakten som dessutom påverkar både vår ekonomi och vår operativa förmåga. Ett exempel är framtiden för vårt stridsflygsystem som kommer att få långtgående konsekvenser för vår ekonomi. Jag har sagt det förut och säger det igen: att vidmakthålla IO 14 kräver ekonomiska tillskott från år 2015.

Den senaste årsredovisningen visar att vår verksamhet genomförts med goda resultat trots det omfattande förändringsarbete vi är mitt uppe i. Det ska vi vara stolta över, precis som vi ska vara stolta över att utlandsinsatserna svarar mot de krav som ställts. Det samma gäller utbildnings- och övningsverksamheten, samt insatserna för att hävda Sveriges territoriella integritet. Lägg därtill att helikopterinsatsen snart är på plats i Afghanistan och att vi har världens bästa militära skidskytte-lag. Vår dampatrull tog nyligen guld vid världsmästerskapen i Sarajevo.

Det senare är bara några av alla de bitar som får mig att sträcka på ryggen och känna stolthet över att vara en del i det lag som kallas Försvarsmakten.

Sverker Göranson
Överbefälhavare

Utveckling av OR-systemet igång

Nu har arbetet startat med att samordnat utveckla och kvalitetssäkra OR-systemet. OR står för "Other Ranks" och innefattar alla militära arbetstagare som inte är officerare. Det vill säga kontinuerligt och tidvis tjänstgörande specialistofficerare, gruppbefäl, soldater och sjömän. Officerare benämns OF "officers". Militärhögskolan Halmstad (MHS H) har av personalstaben fått uppgiften att leda arbetet. Det handlar om att ta fram styrningar för befordran, löneutveckling, och kompetensutvecklingsmöjligheter.

– Vi ska ta fram ett system för de nya OR-kategorierna, huvuddelen av de anställda i Försvarsmakten, som ska ge god effekt i både insats- och basorganisationen, säger Lars Lindén, chef för utbildningsenheten på MHS H, och projektledare.

Mycket arbete är redan gjort på olika håll. Det kommer att tas tillvara.

– Alla kommer att få dra sitt strå till stacken, fortsätter Lars Lindén. Delaktigheten är helt avgörande för ett resultat med hög kvalitet.

Utvecklingsarbetet drivs i tre delprojekt. Det kommer

även att finnas en styrgrupp ur försvarsmaktsledningen och en referensgrupp med bred förankring i Försvarsmakten.

– Det är också oerhört viktigt att hela personalförsörjningssystemet hänger ihop, att hitta kopplingarna mot övriga personalkategorier, säger Lars Lindén.

Ett informationsmöte har genomförts i Halmstad för specialistofficerare och förbandsledningsrepresentanter. Den 29 mars är soldater och insatschefer inbjudna till ett liknande möte.

– Vi är medvetna om att man ute på förbanden snabbt kräver besked, konstaterar

Från vänster: Patrik Rydell (delprojekt OR 1-5), Lars Lindén (projektledare), Björn Levin (delprojekt OR 6-9), Hans Hansson (huvudprojektledare), Stefan Broén (delprojekt OR 6-9), Claes Bergström (projektsekreterare) och Ulf Staverdy (delprojekt Administration och "helpdesk") ur MHS H projektledning.

Hans Hansson, chef på MHS H och huvudprojektledare. Det finns risk att man genar i kurvorna för att komma ikapp. Det tror vi är olyckligt. Låt oss göra detta ordentligt nu när vi har chansen!

Utvecklingsarbetet är planerat att pågå fram till halvårsskiftet 2013.

Mer information om projektet finns på [emil](#), snabbväg "OR-utveckling" på startsidan.

TEXT: CHARLOTTE PETERSSON/
MHS H

FOTO: SVEN-OLOF WILLHÖFT/
MHS H

Hallå där:

Johan Svensson, brigadgeneral övningsledare för Viking 11

När började du på det här jobbet?

– I augusti 2009, så det handlar om rätt lång tid. Som ändå känns kort.

Hur mycket har ändrats under resans gång?

– Huvudlinjen ligger konstant, några länder har tillkommit, andra fallit bort. Aktivt från hemmaplan deltar nu Irland, Tyskland, Österrike, Georgien och Ukraina.

Är det korrekt att också Pentagon kommer att vara uppkopplat, alltså virtuellt delta i Viking?

– Ja, under ett kort moment är

Pentagon on-line i syfte att sprida kunskap om Viking-konceptet. Det gäller bara att all teknik är med oss. Jag är dock lugn på den punkten. Vår tekniska plattform har fungerat stabilt under alla prov.

Ledningsregementet i Enköping är övningscentra. Hur stort är det internationella inslaget på plats?

– Det handlar om personal från 25 länder, plus deltagare från internationella organisationer där naturligtvis FN är en viktig aktör. Sammantaget övar mer än 1300 personer bara i Enköping. Dessutom i Kungs-

ängen, Karlskrona och Halmstad.

Vilken är den största utmaningen?

– Viking är en internationell övning i krishantering med civila myndigheter, NGO:s, militär och polis inblandade. Det handlar inte enbart om skilda arbetssätt utan också om olika kulturer som ska job-

bas samman. Men det är också själva syftet med övningen.

Övningsscenario, vad kommer att hända?

– Naturligtvis hemligt inom övningsledningen, men jag kan berätta att vi spelar med en BFOR-styrka från Nato, med vår EU-battlegroup, med NGO:s ... ja, en mycket omfattande internationell insats där förmåga till samarbete och samverkan är A och O.

TEXT: SVEN-ÅKE HAGLUND/
INFO

FAKTA

Exercise Viking 11 arrangeras 8–14 april av Försvarsmakten i samarbete med Folke Bernadotteakademien, en myndighet med uppdrag att samordna och stödja civila humanitära insatser. NGO står för Non-Governmental Organization, från stater fristående (hjälp)organisationer. BFOR står för Bogaland Forces, Bogaland är ett fiktivt "övningsland".

Försvarmakten samverkar med Skövde, Karlsborg och Lidköpings kommuner

Fredagen den 4 mars skrev kommunstyrelsernas ordföranden i Karlsborg, Lidköping och Skövde och regementschefer från Försvarmakten i Skövde, Karlsborg och Lidköping under en avsiktsförklaring som handlar om att fördjupa kontakterna och samverka mellan kommunerna och Försvarmakten.

I och med avsiktsförklaringen bildades Försvarmaktsråd Skaraborg som är tänkt att vara en arena för fördjupade kontakter mellan Försvarmakten, kommuner, företag och andra organisationer. Försvarmaktsrådet blir ett forum för informationsutbyte och samverkan där deltagarna kan diskutera Försvarmaktens fortsatta utveckling i Skaraborg.

– Det som händer nu är att vi kommer att bilda en arbetsgrupp som tar fram ett underlag som beskriver formerna för Försvarmaktsrådet. Vi kommer dessutom att arbeta med att ta fram en gemensam målformulering för vårt arbete,

säger HR-chef Anders Poutiainen, Skaraborgs regemente som är en av dem som är drivande i arbetet.

Kommunerna positiva

Kommunrepresentanterna på mötet ställde sig positiva till rådets bildande. De var också enade i sin åsikt att Försvarmaktens förändrade personalförsörjningssystem är en möjlighet för tillväxt i kommunerna. Under de närmsta åren ska det anställas cirka 1 300 nya medarbetare inom Försvarmakten i Skaraborg.

I slutet av mötet anslöt Cecilia Widegren, vice ordförande i Försvarsutskottet och visade sitt gillande till initiativet. Widegren lovade att överlämna avsiktsförklaringen till försvarsminister Sten Tolgfors.

Försvarmaktsrådet håller sitt nästa möte i Skövde den 16 juni.

TEXT OCH FOTO: CARIN FYHR/
SKARABORGS REGEMENTE OCH
TRÄNGREMENTET

Vice ordföranden i försvarsutskottet, Cecilia Widegren, omgiven av medlemmarna i Försvarmaktsråd Skaraborg.

De är bäst i världen – tog guld i skidskytte

Försvarmaktens dampatrull tog den 25 februari guld i skidskytte vid militära världsmästerskapen i Sarajevo.

Tjejerna som är hemvärnssoldater heter Elin Mattsson (patrullchef), Elisabeth Högberg, Emelie Larsson och Kim Adolfsson. In i det sista hade de ett tufft motstånd och vinstmarginalen var endast fem sekunder före Tyskland med Frankrike på 3:e plats. Det här är första gången som Försvarmakten har tagit hem guld i patrulltävling.

– Tjejerna var jätteduktiga och deras insats toppar stora framgångar som vi har haft vid årets militära VM, säger Stefan Fredriksson, militärlandslaget i skidor.

Totalt deltog 315 aktiva från 22 nationer i världsmästerskapen, den 51:a i ordningen.

FOTO: STEFAN FREDRIKSSON

Kurs i skydds- och anläggningsteknik

Nu återupptas utbildningen i skydds- och anläggningsteknik. Kursen vänder sig till officerare som vill vidareutvecklas inom det anläggningstekniska området. Utbildningen genomförs vid MHS Karlberg under 50 kursveckor med start 22 augusti. Mer information om kursen och hur man söker finns på emil rollportalerna INFRA struktur och management. Frågor kan ställas till kurschefen Stefan Jonasson, stefan.jonasson@mil.se, 070-650 72 80.

På gång: Nytt utvecklingssamtal

Efter en tids "time out" fortsätter nu arbetet med att införa ett nytt utvecklingssamtal.

All personal i Försvarmakten ska årligen genomföra ett individuellt utvecklingssamtal. En del av samtalet består av det så kallade utvecklade bedömningssystemet (UBS). Arbetets krav, arbetsklimat samt individens resultat och prestationer, ska regelbundet diskuteras mellan chef och medarbetare för att verksamheten och individen ska ges möjlighet att utvecklas.

Efter Datainspektionens yttrande om hur personuppgifter kopplade till utvecklingssamtalen bör hanteras i system Prio togs en "time out" för att analysera yttrandet. Nu fortsätter arbetet. Bedömningen är att samtalen kan påbörjas under april och ska vara klara före oktober. I samband med införandet utvecklas vitsord och tjänstgöringsomdöme.

Svenska evakueringsflygningar i Nordafrika

Ett svenskt transportflygplan (TP 84 Hercules) flög ner till Malta den 27 februari. Uppdraget var inledningsvis att transportera sjukvårdsmateriel till de utsatta områdena i och kring Libyen och att evakuera svenskar från Tripoli. Sedan följde ett uppdrag av FN:s flyktingkommissariat, UNHCR, att genomföra en evakueringsflygning mellan Tunisien och Egypten.

På eftermiddagen den 3 mars kunde planet landa på den internationella flygplatsen i Tripoli för att påbörja evakueringen av nödställda på uppdrag av regeringen.

Flygplanet taxade in och parkerade strax efter klockan 16.00 och därefter påbörjade medföljande UD-personal sitt arbete med att lokalisera och säkerhetskontrollera passagerare. Läget på flygplatsen bedömdes – trots den rådande situationen – som relativt lugnt och stabilt och intentionen från besättningens sida var att försöka få med så många passagerare som möjligt innan flygplanet var tvunget att återvända till Malta.

Ett 60-tal nödställda flögs till Kairo från Djerba.

På kvällen lyfte flygplanet igen med totalt elva evakuerade passagerare ombord: sex svenskar, fyra rumäner och en kanadensare.

Fortsatt uppdrag

Därefter ställdes planet och dess besättning till FN:s förfogande och på uppdrag av FN:s flyktingkommissariat, UNHCR, genomfördes även en evakueringsflygning mellan Tunisien och Egypten.

På söndagsmorgonen den 6 mars lyfte Försvarets transportplan från Malta för att flyga till Djerba i Tunisien. Första delen av uppdraget var att

transporta 15 ton förnödenheter till flyktinglägren, som fraktats åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), från Sverige till Djerba. I Djerba tog man sedan ombord ett 60-tal nödställda som flytt från Libyen med destination Kairo, där planet landade framåt kvällen.

– Det känns bra att vi har kunnat hjälpa till på det här sättet och uppdraget vi har genomfört har varit lyckade. Transportflyget har visat på sin förmåga att snabbt ta sig an nya uppdrag i nya miljöer, säger Anna Eriksson på flyktaktiska staben i Högkvarteret.

Det svenska transportflygplanet återvände hem till Sverige den 8 mars.

FOTO: ALEXANDER KARLSSON/
COMBAT CAMERA

Insatsen kan börja

Förbandet Isaf Medevac, Swedish Air Element (SAE) är på plats på Camp Marmal och kommer den 1 april att inleda den två år långa insatsen i Afghanistan. Vägen att få fram Medevac-helikoptrar har inte varit alldeles enkel och spikrak, men förbandet har envetet strävat framåt och står nu redo att leverera.

Förbandet kommer över tiden bestå av knappt 30 personer och två räddningshelikoptrar med sjukvårdsförmåga. Helikoptertypen är en HKP 10A (Super Puma) som modifierats till HKP 10B, för att kunna verka i insatsmiljöer såsom i Afghanistan. Modifieringarna har ägt rum i Norge, men har dessvärre tagit avsevärt längre tid än beräknat. Helikoptrarna levererades först under hösten 2010.

En efterfrågad resurs

Den svenska helikopterresursen är sedan lång tid efterfrågad, både nationellt och från Isaf. SAE förstärker Isafs befintliga resurser inom Regional Command Norths (RC N) ansvarsområde med kvalificerad sjukvårdsförmåga. Det är oerhört betydelsefullt att snabbt kunna undsätta och transportera skadade.

Förbandet har uppnått förmågor som innebär att uppgiften kan lösas i Afghanistan. Däremot dröjer det ytterligare en period från det att insatsen startar tills förbandet är fullt utbildat för alla typer av uppdrag.

– Vi har haft oerhört kort om tid, men vi har kommit långt, om än inte

ända fram till målnöret, säger Magnus Carlsson, chef för förbandet SAE.

Under perioden fram till fullt utvecklad förmåga kommer SAE bara att ges uppdrag som de är utbildade för. Det är vanligt att enheter ingående i en multi-

nationell operation har nationella begränsningar.

– Under vårt deltagande i operation Atalanta förra året flög vi till exempel inte i mörker, säger Magnus Westerlund, chef för Helikopterflottiljen.

Magnus Westerlund, chef för Helikopterflottiljen.

Magnus Carlsson, chef för förbandet SAE.

Rädda liv

Uppgiften är att hämta personer som skadats under pågående insats och transportera dessa under fortsatt vård till någon av Isafs vårdinrättningar. Inför ett uppdrag är det väsentligt att ha uppdaterad lägesinformation om situationen vid hämtningsplatsen. Även sekundärtransporter av skadade mellan vårdinrättningar ingår i uppgiften. En helikopter kan ta upp till fyra liggande skadade eller åtta sittande personer. I besättningen ingår läkare och sjuksköterska med stora erfarenheter från akut-

Foto: Mats Hällfors/Forsta helikopterskvadronen.

vård och internationella insatser. I ett land som Afghanistan med begränsad infrastruktur och långa avstånd förkortas insats- och transporttiderna avsevärt med hjälp av helikoptrar.

SAE insatsleddes av RC N Joint Operation Centre med stöd av Patient Evacuation Coordination Center som också är baserade på Camp Marmal. Det innebär att SAE står till förfogande för hela Isafstyrkan inom de norra kommandot, och kan därför även komma att transportera civila som skadats i militära attacker. Helikopterenheten är med andra ord till för alla, men i synnerhet kan det kännas betydelsefullt att veta att man som soldat i Afghanistan blir väl omhändertagen om någonting skulle inträffa.

Stor erfarenhetsnivå

SAE:s personal har rekryterats inom Helikopterflottiljen, från andra förband och utanför Försvarmakten. Personalens erfarenhetsnivå är sammantaget stor, bland annat genom tidigare sjö-, flygräddnings- och ambulanshelikopterverksamhet i Sverige och internationella insatser vid andra förband. Skillnaden nu är att de ska verka i ett nytt förband, i en ny uppgift i en krävande miljö.

Etablerade på Camp Marmal

I mitten på mars genomfördes de strategiska transporter från Kallax i Luleå med världens största transportflygplan

AN-124 till Afghanistan. Det svenska helikopterförbandet är baserade på Camp Marmal utanför Mazar-e-Sharif och arbetet med förberedelser på plats har fungerat mycket bra.

– Vi har fått ett riktigt bra stöd, framförallt av helikopterförbanden som redan är etablerade på Camp Marmal. Vi ser nu med tillförsikt an att börja leverera, avslutar Magnus Carlsson.

TEXT: NINA KARLSSON/ HKPFLJ

FOTO: FÖRSVARMAKTEN

Full koll på stridsfordon 90

Ulf Krantz kan det mesta om stridsfordon 90. En specialist alltså – i ordets rätta bemärkelse.

07.00 Ulf kommer till jobbet, tar en snabb kopp kaffe och kör därefter till Kråk skjutfält utanför Karlsborg.

08.00 Möter upp personal ur FMV, Markverkstaden Skövde, Trängregementet och Högkvarteret. Gör vagnen klar för skjutning, det vill säga drar eldröret, spänner pjäsen och fyller på ammunition och kör vagnen till skjutplats.

08.15 Genomför skjutprov med stridsfordon 9040C.

11.30 Äter hämtad lunch i garaget.

12.15 Skjutproven fortsätter.

13.30 Proven är genomförda och allt har gått enligt plan med förväntat resultat. Ulf kör vagnen till garaget, där han genomför åtgärder efter skjutning, det vill säga oljar in eldröret, tömmer ammunitionen och slackar pjäsen.

14.15 Ulf kör tillbaka till Markstridsskolan i Skövde.

15.00 Äter i Skövde. Ulf tar hand om materielen och genomför några administrativa uppgifter.

16.30 Slut för dagen.

08.15

09.15

11.30

14.15

En dag i början av mars, vid Kråks skjutfält några mil utanför Skövde, är utvecklingsofficer Ulf Krantz i full färd att genomföra skjutprov med stridsfordon 90. Ulf Krantz har haft stridsfordon 90 som sitt specialområde ända sedan de infördes i Försvarsmakten. Med sin långa erfarenhet är han ett viktigt stöd till de förband som nyttjar stridsfordon 90.

– Min roll är viktig och förbanden får mycket stöd. När vi ska utbildas på nya uppdateringar på stridsfordonet åker jag runt till förbanden och stödjer dem i utbildningen och jag för en tät dialog med brukarna. Detta är avgörande för vidareutvecklingen av stridsfordonet.

Utvecklingsofficer med flera roller

Ulf Krantz har varit utvecklingsofficer vid Markstridsskolan sedan 1995 med kortare avbrott för tjänstgöring vid P 2 och P 7 under 1,5 år.

– Att vara utvecklingsofficer innebär i mitt fall väldigt många olika saker. I rollen som sakansvarig för stridsfordon 90 ger jag stöd åt till exempel försvarsindustrin och Försvarets materielverk, FMV. Jag deltar även vid värdering av förband där stridsfordon 90 ingår och

jag håller i en del utbildning. Dessutom ansvarar jag för revidering av instruktionsböcker och reglementen som gäller stridsfordon 90.

Ute på Kråks skjutfält görs testerna denna dag tillsammans med personal ur FMV, Markverkstaden Skövde, Trängregementet och Högkvarteret, vilket ger en ganska rättvis bild. I jobbet ingår att ha många kontakter vilket Ulf finner stimulerande, exempelvis samarbetet med FMV och försvarsindustrin. Ulf reflekterar över att den ena dagen sällan är den andra lik. Ofta trillar saker in som ska göras med kort varsel, vilket innebär att den plan han har måste förändras. Men Ulf gillar sitt jobb och variationen, han gillar att få vara med ”där det händer” och i utvecklingen. Dessutom uppskattar han att arbetet till stor del är självständigt.

– Devisen ”man lär sig något nytt varje dag” stämmer verkligen i mitt jobb och det är väldigt stimulerande, konstaterar Ulf.

Världens bästa jobb

Det som han kanske inte är lika nöjd med är synen på utvecklingspersonalen.

– Jag är ju inte ”i skogen med utrust-

ning” men materielen ska vara bra och fungera. Det vore positivt om den synen förändrades och att vi uppskattades mer för vad som görs.

På frågan om han kan tänka sig en specialistofficersbefattning framöver säger han att den karriären känns lite osäker för tillfället.

– Inte ens de som redan är specialistofficerare vet hur deras karriärmöjligheter ser ut. De behövs verkligen och jag tycker att vi ska värna om dem och ge dem bra utvecklingsmöjligheter. Jag var själv med under trebefälssystemet, på både gott och ont. Just nu ser jag, av många skäl, inte någon specialistofficer i mig. Allt kan hända och man vet inte vad som erbjuds.

Ulf säger att hans målbild är att få fortsätta som sakansvarig för stridsfordon 90.

– Jag brukar säga att jag, ur mitt eget perspektiv, har ”världens bästa jobb”. Markstridsskolan är dessutom en riktigt bra arbetsplats och jag kan rekommendera fler att tjänstgöra några år här.

TEXT: MARIA KVARNMARKER/MSS

FOTO: JOHAN LUNDAHL/
COMBAT CAMERA

Länk 16

– ett steg bak, två steg fram

Ett öronbedövande vrål hörs över de norrländska vidderna när tio JAS Gripen lyfter. I formationen finns bland annat fyra plan från TU JAS 39, den enhet som är ansvarig för utvecklingen av JAS-serien och dess utrustning. De är i Vidsel för att göra en utvärdering av länk 16, det nya luftstridsledningssystem som snart införs i Försvarmakten.

– Vi gör en så kallad operationell evaluering, en utvärdering av länk 16 under de här två veckorna i Vidsel. Under våren ska vi kunna ge ut utbildningsunderlag på systemet till insatsdivisionerna, säger Pierre Ziherl.

Pierre Ziherl, pilot på TU JAS 39, utvärderar länk 16.

Pierre Ziherl är chef och pilot på TU JAS 39 som är baserade på Malmen i Linköping. TU i namnet på enheten står för taktisk utveckling. Enheten består av åtta piloter, en specialist på elektronisk krigsföring, en flygstridsledare och två markbaserade flygingenjörer. I nära samarbete med FMV och industrin utvecklar de JAS Gripen; provar, utvärderar och introducerar teknik och taktik för insatsdivisionerna samt utbildar personalen.

– Vi är insatspilotens förlängda arm mot industrin. Vi ska se till att grejerna är säkra och framförallt användarvänliga. De som designar vet kanske inte alltid exakt hur det ska användas, därför är det viktigt att vi är med tidigt. Vi talar inte teknik, utan förmåga.

Övning över gränserna

Under övningen i Vidsel finns upp till 36 flygplan i luften samtidigt, bland annat två radarplan, en C-130 tankar, ett stort antal Gripen från TU JAS 39, F 17 och F 21, och dessutom F 16 från Norge och F 18 Hornet från Finland. Man övar luftstrid, skjuter på markmål med skarp ammunition, precisionsfäller bomber, lufttankar, fäller facklor och remsor och flyger med night vision goggles, alltså mörkerhjälpmedel,

– Att kunna prova länk 16 i ett krigsliknande scenario är ovärderligt och platsen där övningen genomförs är idealisk, menar Pierre Ziherl. Här har vi ett gigantiskt luftrum fritt från civilt flyg, det är bara två flygningar mellan Kiruna och Stockholm som kan komma in i området och dem kan vi leda runt om det krävs.

Vidselbasen är kanske det gängse begreppet, men på skyltarna står det RFN – en förkortning för robotförsöksbas Norrland. Bara basens område är lika stort som hela Blekinge.

– Pierre Ziherl är så här långt mycket nöjd med det nya datalänksystemet. Planen från TU JAS 39 har en stor fördel under övningsuppdragen, de har länk 16-terminaler och kan se alla plan och mål på en skärm i planet. De övriga Gripenplanen får förlita sig på den luftlägesbild de får verbalt från flygledning och får lägga stor energi att tolka informationen för att hålla sig vid liv. Att vara utan datalänksystem är en avsevärd begränsning av förmågan.

Ett internationellt system

Det är just den begränsningen som skapat debatt i organisationen. När Forsvarsmakten valde att gå ifrån det luftledningssystem som satt i den första versionen av JAS och istället valde att satsa på ett internationellt system med Nato-standard uppstod ett så kallat förmågeglapp. När den nya CD-versionen av JAS kom, fick den därför klara sig utan digital och krypterad information under några år.

– Pierre Ziherl menar att det gamla länksystemet var ett väl fungerande system, men samtidigt begränsat eftersom det var nationellt. Med länk 16 får Forsvarsmakten en kommunikationslösning som gör att det möjligt att agera ihop med andra länder. Systemet kan skicka mängder med information, krypterad talradio och identifiering i ett nätverk mellan till exempel stridsflygplan, flygburen radar, stridsledning, marina enheter och även luftvärn.

Luftburen radar

Det är inte bara TU JAS 39 som gör prover och utvärderar länk 16-systemet. Någon-

stans strax söder om Vidselbasen, på 6 000 meters höjd, flyger Forsvarsmaktens nya radarflygplan ASC 890, ett turboprop-plan med något som ser ut som en takbox ovanpå. Även här finns länk 16-terminaler inkopplade. Här sitter tre operatörer som kan leda övningen tillsammans med stridsledningcentralen som är placerad i Luleå. Från "Ascen" som planet lite vårdslöst kallas, skickas radarbilder till de uppkopplade JAS-planen, med alla plan i luften identifierade antingen som vän, fiende eller neutral. Man kan också skicka specifika mål, kommandon eller uppgifter utan att prata.

Sievert Ohlander är chef för radarplanen ASC 890.

– Med den här maskinen lyfter vi radarstationen upp från marken, så det går inte komma undan genom att flyga lågt, säger skvadronchef Sievert Ohlander.

– Den effektiva radarn upptäcker föremål så små som till exempel en jetski till sjöss. Den kan också upptäcka en stillastående hovrande helikopter.

– Sievert Ohlander är nöjd med både flygplanet och länk 16.

– Det system vi hade tidigare var bra, men nu får vi ett som är bättre. Den stora vinsten är att vi nu kan samverka med andra länder, något som blir mer och mer viktigt för varje dag. Man kan säga att vi tog ett steg bakåt, men nu tagit två steg framåt.

TEXT & FOTO: JOHAN LUNDGREN/INFO S

Hjälp till självhjälp i Uganda

Tobias Christensson under avlämning.

Tobias Christensson har tillfälligt lämnat P 7 och Skåne för att vara chef för den svenska kontingenten i EUTM i Uganda. Tillsammans med två svenska och tre finska kollegor ansvarar han för utbildning av en pluton somaliska soldater.

Fänrik Simon Swiecicki under kompassövning.

Soldaterna under veckans prov...

... och övning i skissritning.

Det var konceptet med hjälp till självhjälp genom utbildning och mentorering som tilltalade Tobias Christensson och gjorde att han ville arbeta med EUTM.

– Jag tror att sådana här träningsinsatser kommer att bli vanligare i framtiden. Tanken är att förändringen ska komma inifrån och att somalierna själva tar ansvar för förbättringar, säger han.

Campen där svenskarna bor ligger vid Bihanga, cirka 5 timmars bilfärd väster om Ugandas huvudstad Kampala. Platsen ligger på 1 300 meters höjd och endast några mil från ekvatorn. Som officer bor man i ett enmanstält med en säng, en byrå och ett litet skrivbord.

Tobias Christensson har tidigare tjänstgjort på plutonsnivå i Kosovo, Liberia och Afghanistan.

– Inom EUTM arbetar underofficärer, löjtnanter och kaptener från många olika länder tillsammans. Det är intressant och ganska ovanligt. De flesta militära multinationella samarbeten brukar ske på stabsnivå.

Rutiner enligt svensk modell

Morgonrutinerna för plutonen är anpassade så att de liknar de svenska formerna med avlämning, visitation, vapenkontroll och fysisk träning. Sedan följer ett utbildningspass i cirka fyra timmar. Då övas allt från strid och kartkunskap till ledarskap. Efter lunch påbörjas ännu ett fyra timmar långt övningspass. Om förmiddagen tillbringats på fältet brukar

eftermiddagen användas för att planera kommande övning och för egen träning. Plutonen utbildas måndag till lördag, söndagarna är lediga.

– Erfarenhet av trupputbildning är en förutsättning för att lyckas med denna typ av insats, säger Tobias Christensson. Både jag och de övriga instruktörerna har erfarenheter från utbildning av ett antal årgångar värnpliktiga.

Praktik före teori

All kommunikation med soldaterna sker via tolk även om svenskarna försöker lära sig att kommunicera något så när på somaliska. Många av rekryterna har aldrig gått i skola och kan inte läsa eller skriva. Klockslag, siffror, avstånd och väderstreck är inte känt av alla.

– Det gäller att vara tydlig och att för enkla sitt språk så att budskapet når fram. Praktiska övningar, att visa och instruera går alltid före långa teoretiska genomgångar. De somaliska soldaterna är väldigt motiverade, lyhörda och lättlärd. Vi har nått långt på kort tid, säger Tobias Christensson.

Kontakt med familjen

Hemma i Sverige finns fru och en snart tvåårig dotter. På campen finns internet och telefoni så det är relativt lätt att hålla kontakten.

– Många här använder Skype – bildsamtal över internet – men så långt har jag själv ännu inte nått i min tekniska utveckling, säger Tobias.

Något han kommer att sakna när han lämnar Uganda är anspråkslösheten – att göra saker och ting enkelt utan att för den skull slarva med kvalitén. Det finns en klar och tydlig målbild med insatsen – att träna de somaliska rekryterna till gruppefer och officerare.

– Den mest avancerade utrustningen vid utbildningen är en bärbar whiteboardtavla. Det är nyttigt att stundtals arbeta under sådana förhållanden. Dessutom är det skönt att slippa administration som Prio, och det skånska vintervädret.

TEXT: LENA PARKVALL/INFOS OCH TOBIAS CHRISTENSSON/EUTM

FOTO: PRIVAT

FAKTA

Namn: Tobias Christensson

Uppdrag: Chef för den svenska kontingenten i European Union Training Mission Somalia (EUTM) i Uganda, januari – juli 2011.

Arbetsuppgifter i Sverige: Kaptan som arbetar med utbildning av soldater på Södra skånska regementet, P 7.

Om EUTM: Målet är att utbilda totalt 2 000 soldater och befäl för att på sikt skapa bättre säkerhet i Somalia. Projektet som påbörjades i april 2010 är ett samarbete mellan bland andra FN, Afrikanska Unionens Mission i Somalia (AMISOM) och Uganda Peoples Defence Force (UPDF). Övriga deltagande nationer är Spanien, Frankrike, Tyskland, Belgien, Malta, Irland, Ungern, Italien, Portugal och Storbritannien.

Livsviktigt om döden

Stillheten i avskedsrummet på sjukhusets bårhus inbjuder tankar och känslor att komma upp till ytan. Omgiven av sammanbitna ansikten berättar sjukhusprästen om sina erfarenheter av det oundvikliga avskedet. 42 blivande kaptener vid Militärhögskolan i Halmstad ägnar en del av sin ledarskapsutbildning åt att reflektera över vad som kan vara den yttersta konsekvensen av yrkesvalet – att komma nära döden.

Utbildningen är ett led i att utveckla ledarskapet i svåra situationer.

– Vi vill ge en möjlighet att reflektera över yrkets särart, säger Stefan Wihlstrand, ledarskapslärare på Militärhögskolan i Halmstad. Det är viktigt att fundera över vad det innebär att risken finns att bli dödad, att själv döda någon eller beordra någon annan att döda i tjänsten. Det är för viktigt för att sopa under mattan.

Omsorg och krisstöd

Ett av utbildningsmålen är att veta hur man genomför ett avlastande samtal. En ledare måste kunna visa medarbetarna omsorg, och se till att de får det krisstöd som situationen kräver. I utbildningen ingår föredrag av erfarna kollegor och garnisonsprästen och eget arbete med dokumentet "Min sista vilja". Ett besök på bårhuset blir utgångspunkt för ett avlastande samtal som ger de blivande kaptenerna möjlighet att närma sig både den våldsamma och den mer naturliga döden.

– Att i lugn och ro få fundera över döden gör att man också funderar över livet, säger David Stocke på Fjärde sjöstridsflottiljen.

David Stocke, Fjärde sjöstridsflottiljen.

En del information, till exempel hur en kropp tas omhand på bårhuset, är för några lite svårsmält men kan ändå ge en viss trygghet.

Det är viktigt att veta att det finns rutiner för det praktiska, alltifrån hur kroppen hanteras till var fanvakten ska stå, säger Linus Wikström på Försvarsmedicincentrum. När förhållandena på plats blir jobbiga är det bra att ha förberett sig och hunnit reflektera över döden rent allmänt, och sin egen i synnerhet.

Linus Wikström, Försvarsmedicincentrum.

Kurskamraten Lotta Malmgren tillägger:

– Vi lever här och nu i en pressad vardag, och många skjuter det här ifrån sig. Det här är en bra möjlighet att lyfta in det i våra liv. Sen får man bestämma själv vad man vill göra med det.

Minnen för livet

Det är inte lätt att hitta någon som vill berätta om de allra svåraste upplevelserna. Thomas Jarnehed, nyss hemkommen från Afghanistan och sin sista internationella tjänstgöring har tillbringat större delen av sitt långa yrkesliv i internationella insatser, med både positiva och negativa erfarenheter. När kriget bröt ut i det forna Jugoslavien 1992 var Thomas på plats i Sarajevo. Han

vittnar i sitt föredrag om att upplevelserna kan få livslånga konsekvenser:

– Jag känner fortfarande lukterna och kan höra skriken. Jag ramlar ganska lätt tillbaka i historien. Att folk slogs mot varandra, sköts ihjäl, och fick släpas från gatorna blev tyvärr vardagsmat, förklarar han. FN:s personal hamnade i helt omöjliga situationer.

För Thomas är nyckelorden utbildning, kommunikation och ett bra ledarskap. Det är vad som behövs för att antingen lyckas undvika eller att klara sig i svåra situationer.

Utbildningens olika delar har väckt många funderingar hos deltagarna, och alla är överens om vikten av att förhålla sig till döden om man har valt ett yrke i Försvarsmakten.

– Tanken är ju att vi ska kunna komma tillbaka efter en svår händelse och fortsätta vårt jobb, sammanfattar Lotta Malmgren. Vi kan inte vältra oss i sorg hur länge som helst. Vi måste kunna gå vidare.

TEXT: CHARLOTTE PETTERSSON/
HALMSTAD GARNISON
FOTOGRAF: SVEN-OLOF WILLHÖFT/
HALMSTAD GARNISON

FAKTA

Dokumentet "Min sista vilja" kan laddas ned från www.forsvarsmakten.se/anhorig. ♦

Avsikten är att väcka tankar kring hur man själv skulle vilja ha det om det värsta inträffar och man avlider under sin tjänstgöring, och att underlätta för efterlevande. Där kan man fylla i information om hur man skulle vilja ha sin begravning utformad, vilka försäkringar man har och var man förvarar juridiska handlingar och andra viktiga papper.

Iskall reklamfilmsinspelning. Foto: Mickey Törnblad.

Så ska fler rekryteras

Kanske har du redan sett Försvarsmaktens reklamfilmer och annonser i den rekryteringskampanj som pågår. Nu får också varje förband evenemangskit som stöd vid egna rekryteringsaktiviteter.

Kampanjen som är igång sedan några veckor har två syften. Det första är att rekrytera drygt 1 000 personer till den tredje och fjärde omgången av GMU.

– Av erfarenheter från de första två omgångarna av GMU vet vi att vi måste få intresseanmälan från ungefär 6 000 per-

soner för att kunna fylla de 1 000 platserna, säger Fredrik Svahn, Försvarsmaktens marknadschef.

Det andra syftet med kampanjen är att etablera ersättningen till det tidigare temat ”Har du det som krävs”. Nu används i stället ”Välkommen till vår verklighet”.

– ”Har du det som krävs” gjordes i första hand för att rekrytera officerare bland värnpliktiga. Nu står vi inför en helt ny situation och behöver nå ut bredare. Vi vet exempelvis att tjejer känt sig exkluderade i tidigare kampanjer, säger Fredrik.

Målgrupperna för rekryteringen är män och kvinnor i åldrarna 18 till 25 år, av två typer:

- Samhällsengagerade män och kvinnor 20 till 25 år som söker djupare mening.
- Spänningssökare, mest män, i åldrarna 18 till 21 år, som söker utmaningar.

Försvarsmakten vill också rekrytera fler kvinnor och personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Sekundärt ska kampanjen nå ut till ungdomar i åldrarna 15 till 17 år, anhöriga och allmänhet.

Hollywood styr bilden

Studier visar att den bild som unga människor har av Försvarsmakten till stor del präglas av Hollywoodfilmer och medias rapportering där det ofta fokuseras på våra insatser i Afghanistan.

– I den nya kampanjen vill vi bredda bilden av Försvarsmakten och visa upp vår osminkade vardag precis som den ser ut, det vill säga ibland skarpt läge men ibland också tristess och enformiga arbetsuppgifter, säger Fredrik Svahn.

Sedan mitten av mars visas två reklamfilmer på TV och biografer. Dessutom syns och hörs Försvarsmakten i annonser på internet, i tidningar och kollektivtrafik samt i radio.

– Filmerna är inspelade på Livgardet i Kungsängen och i Bogösund. Till skillnad mot tidigare filmer är de inspelade i våra egna miljöer med vår egen personal. Filmerna visas nu under våren,

Nemo Stjernström, HvSS, Magnus Tegsvad, InfoS och Fredrik Svahn, InfoS samordnar rekryteringen. Foto: Lena Parkvall.

Facebook.

men är tänkta att ha en livslängd på 12 månader säger Magnus Tegsvad på informationsstaben.

Det personliga mötet effektivt

Filmer och annonser i all ära, men ofta är det personliga möten som har visat sig fungera allra bäst vid rekrytering. Det är i alla fall vad Nemo Stjernström, informationschef på Hemvärnets stridskola har sett i sitt arbete med att rekrytera till Hemvärnet. Nemo har nu också

ansvarat för att ta fram evenemangskit som i dagarna skickas ut till samtliga förband.

– Rekryteringen är ett långsiktigt arbete som inte slutar när kampanjen är klar. Mycket av ansvaret ligger på förbanden och evenemangskiten är tänkta att vara ett stöd i deras rekryteringsverksamhet, säger Nemo Stjernström.

Evenemangskiten ska kunna fungera i olika sammanhang och anpassas efter situationen. Alltifrån besök i en skolklass, rekrytering i ett köpcentrum till förbandsdagar eller medverkan på en mässa. Alla förband får pop-ups, mattor och bord med FM logotyp och broschyrställ. Försvarsmakten framgår tydligt som avsändare men det finns möjligheter till lokal anpassning.

– Med dessa eventplattformar kommer även ett antal läsplattor, så kallade Ipads som har internetuppkoppling och

speciellt framtagna applikationer. Dessutom tar vi fram tre nya rekryteringscontainers för de lite större sammanhangen. Tryckt yrkesinformation som beskriver hela Försvarsmaktens erbjudande, från hemvärnsavtal till heltidsanställning är under produktion, säger Nemo Stjernström.

Nemo Stjernström hoppas att behovet av hemmasnickrade lösningar nu är över.

– Viktigast av allt är att de soldater och befäl som ska göra fotarbetet vid rekryteringen får det stöd och den utbildning de behöver. HR-centrum har tagit fram en två dagars grundkurs just för detta. Yrkesinformatörerna är våra ambassadörer och Försvarsmaktens ansikte utåt, säger han.

TEXT: LENA PARKVALL/INFOS

Utomhusreklam buss.

Resor i Prio

Att beställa resor och göra rese-räkningar i Prio tycker många är enkelt, men det finns ändå några saker som är lätt att göra fel på. Här kommer några tips

som förenklar det ännu mer för dig.

Bankkonto

Det är viktigt att lägga in ditt bankkonto innan du börjar boka resor. Det gör du i Prio ESS-portalen/Egna data/Bankförbindelse.

Reseansökan

Under *Ytterligare information* är det viktigt att du väljer rätt *Planerad aktivitet* när du gör din reseansökan. Det finns åtta stycken att välja mellan: tjänsteresa, anhörigresa, besöksresa, pendlarresa, hemresa vid långtid, tjänsteresa/långtid, långtid/tjänsteresa och insats. Begreppen finns förklarade på Prio i e-mail.

I fältet *Kommentar* måste du skriva när förrättningen börjar och slutar.

Schablonersättning för måltider måste vara ibockad i din reseräkning, annars får du inget traktamente och/eller förrätningstillägg. Det är också viktigt att du drar av för de måltider (frukost, lunch och/eller middag) som du har fått.

Reseräkning

Notera att du inte kan göra en reseräkning förrän resan är genomförd.

Resetyp

Under *Ytterligare information* måste du välja rätt *Resetyp*. Det finns *lagstadgad* och *företagsspecifik*.

Lagstadgad resetyp reglerar traktamentet, som är skattefritt och betalas direkt till ditt bankkonto.

Resetyp (företagsspecifik) reglerar förrätningstillägget, som är skattepliktigt och utbetalas via lön.

Simulera din ersättning

Vill du veta hur mycket ersättning du får efter en resa? Då kan du göra en

simulering. Systemet räknar ut hur mycket pengar du får kvar efter din resa om du går in på *Registrera dokument/Kontrollera/Visa omkostnader*. Om du sedan klickar på *Reseräkning (simulering)*, så får du en bra och tydlig överblick över ersättningar och utgifter.

Spara och skicka till godkännande

När du gör reseansökan och reseräkning räcker det inte med att klicka på *Spara* – som redan är ibockad i förväg – utan du måste själv ändra till *Spara och skicka till godkännande* för att det ska gå vidare till din chef för attest.

Mer stöd och hjälp:

- Det finns flera lathundar under Hjälp-knappen i system Prio.
- Det finns en ny guide som ligger på Prio i e-mail, där du kan få hjälp och stöd inom området "resa".
- HR-portal på e-mail.
- HR Direkt 08-514 393 00.
- Servicedesk 0589-406 00.

TEXT: ANJA REIMERS/PROJEKT PRIO

I FORM

Träna både hjärna och muskler

Här kommer en övning i RedCord, ett ypperligt redskap för att träna bålstabilitet och kopplingen mellan hjärna och muskler.

Övningen kallas plankan och utförs i tidsintervallet 30 sekunder – 2 minuter. Den går att variera genom att kroppen förs framåt eller bakåt.

Syftet med övningen är att träna de inre stabiliserande musklerna och inte den raka bukmuskeln. Tippa därför bäckenet, så du får en liten svank. Då kopplas raka bukmuskeln ur till stor del. Vill du bygga på övningen kan du testa plankan med höftlyft, max 4 – 5x4 set. Övningen genomförs lugnt och kontrollerat.

TEXT: DAVID NILSSON, HKPFLJ

FOTO: PERNILLA SIGFRIDSSON, HKPFLJ

Omistliga ambassadörer i sociala medier

Försvarets blivande medarbetare är vetgiriga och det är våra berättelser de vill höra. En allt viktigare mötesplats är sociala medier.

Försvarets står inför uppgiften att rekrytera tusentals kvalificerade individer varje år. De ska alla upptäcka, intressera sig för och med vissnet känna att Försvarets är rätt för dem när de ansöker. Det är en unik resa från start till mål som skiljer sig från en person till en annan. En sak har dock alla gemensamt: de vill veta vad ett jobb i Försvarets innebär.

Växande informationskälla

Det är välkänt att ungdomar och unga vuxna använder nätet för att söka information. En växande informationskälla är sociala medier, där användarna själva skapar innehållet. För att i dialog möta framtida medarbetare finns Försvarets på Facebook och YouTube. Men det räcker inte med formella myndighetsföreträdare. Rekrytering genom sociala medier kräver medarbetarnas intresse och engagemang.

Informationstjänsten riktar nu aktiviteter inom sociala medier mot att främja ett ambassadörskap. Vi tror att Försvarets nuvarande och tidigare medarbetare allra bäst kan förmedla en korrekt och komplett bild av vad olika tjänster i Försvarets innebär till dem som kan vara blivande medarbetare. Alla medarbetare inkluderade utgör de ungefär 55 000 källor som alla har berättelser och erfarenhet att ge den som är nyfiken. Vi delar ansvaret för att ge oss ut i det nya medielandskapet, känna oss stolta och våga berätta om vad vi gör.

En god förståelse för Försvarets som arbetsplats hos den sökande är viktig av flera skäl.

Det är något som både den sökande och Försvarets tjänar på. Den som söker får en ärlig chans att ta ställning till om vi är rätt för honom eller henne.

Minskad risk för avhopp

När personen skickar en ansökan kan Försvarets vara viss om att risken för avhopp är så liten som möjligt. Ju bättre förståelse individen har, desto större sannolikhet att han eller hon gör rätt val.

Olika aktiviteter i den nära framtiden syftar till att uppmuntra mötet mellan medarbetare och de som är intresserade. I dagarna fastställs Försvarets direktiv för hantering av sociala medier. Direktivet gör myndighetens ambition tydlig och innehåller bestämmelser för medarbetarna. En broschyr skickas till alla medarbetare med huvuddragen ur direktivet och konkreta råd för en säkrare användning av sociala medier.

Lagom till sommaren lanseras en bloggportal. Där kan medarbetare skapa sina egna konton och bloggar för att berätta om sin vardag och verklighet för en bred läsarkrets. Det är nästa steg i att få igång mötet mellan Försvarets och samhället i övrigt. Ju fler som sluter upp på den kommande portalen desto bättre. Försvarets behöver ambassadörer.

TEXT: JOHANNES HELLQVIST/INFOS

ÅSIKTEN

Försvaret i den virtuella världen

Försvarets satsar på Battlefield 3 krigsspel för att rekrytera!

Det är otroligt men sant – Försvarets är på väg att bli en virtuell lekstuga, var finns omdömet, moralen och det sunda förnuftet?

Man blir så besviken, i ambition att försöka framställa sig som "up to date", så anlitar Försvarets civila konsulter som brer på med marknadsföring som om det gällde reklam för att sälja produkter och prylar istället för att sälja ett yrke.

Varför lär man sig aldrig? Reaktionen har inte uteblivit, inte ens målgruppen ungdomar tycker det är lämpligt att bli rekryterade via krigsspel, och det kan man förstå eftersom det ger en negativ och ifrågasättande reaktion bland vanligt folk.

Björn Stolphammar
Ing 2

B-POST

FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARETS FORUM
SE-107 85 STOCKHOLM

EN AV DE VIKTIGASTE HAMNARNA RUNT ADENVIKEN HETER DJIBOUTI. MEN VAD HETER DE ANDRA TVÅ?

INGÅENDE KUNSKAPER OM ANDRA LÄNDER OCH KULTURER ÄR EN DEL AV VÅR VERKLIGHET.

Som soldat eller sjöman har du ett utvecklande och utmanande arbete. Du måste kunna lösa dina arbetsuppgifter under mycket svåra förhållanden. Det kräver stort engagemang, men du får mycket tillbaka. Du blir delaktig i att säkra människors rätt att leva i fred, frihet och demokrati både i Sverige och i andra länder. Dessutom är du del i en organisation med god kamratskap och sammanhållning. Du behöver ingen tidigare militär erfarenhet för att söka. **Nu kan du prova vår verklighet och ansöka till soldat/sjöman på forsvarsmakten.se/verkligheten**

FÖRSVARSMAKTEN